



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

### **Compendium Sacrorvm Ritvvm Et Caeremoniarvm**

**Vinitor, Gerlacus**

**Coloniae Agrippinae, 1656**

XVIII. De Vesperis solemnibus per Episcopum in crastino celebraturum  
solenniter habendis.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-9459**







Credentiam ad  
 scalceandi Episco-  
 e Missam, & eum  
 enta in loco con-

Episcopum in crastinum  
 r habendis.

regulariter à pri-  
 mant, à Vespere  
 opum concetna  
 ebratuns Episco-  
 anda, quam si no-  
 recipue his vigiliis  
 Natiuitatis D.N.  
 onis, Pentecostes  
 ti, Assumptionis  
 et Patroni Ecclē-

unt etiam per Epi-  
 ebrari, saltem  
 in die Natiuitatis  
 Ecclēsiæ.

cultu ornandum  
 sed picta hinc in  
 duobus Diaconi  
 esbytero assiste-

ra statura accessit  
 ore orauerit ante  
 lrate, surgit & al-  
 glōm sedet, cum  
 et dicit paramen-

ordine sumpta ex Altari ab Acolythis & mini-  
 stris, qui ea acceperunt à Cæremoniario stante  
 ad Altare, primò Amictum, cuius osculatur Cru-  
 cem, deinde Albam, Cingulum, Crucem pecto-  
 ralem & stolam quas osculatur, postea pluuiale  
 cum pectorali in coniunctura illius & sedens  
 Mitram prætiosam, ac annulum, quibus para-  
 mentis induitur per Diaconos assistentes para-  
 tos amictibus superpolliceis & Dalmaticis, Pres-  
 byter autem assistens præbet annulum cum debi-  
 tis osculis. Interim dum hæc fiunt pulsatur orga-  
 num.

5. Cùm Episcopus sic paratus paululum sede-  
 rit & ab eo surgit deposita mitra, surgenti-  
 bus omnibus & versus Altare dicit secretò *Pater*  
*oster & Ave Maria* integrè, mox sinistra infra  
 pectus posita, dextra se signat cantans intelligibi-  
 li voce *Deus in adiutoriū*, tangens ad vnum quod-  
 que verbum frontem, pectus, humerum sini-  
 strum, & dextrum, deinde iungens manus: Ad  
 versum *Gloria Patri &c.* Episcopus & omnes alii  
 inclinant se Cruci Altaris vsque ad versum *sicut*  
*erat &c.* exclusiue.

6. Interim Cæremoniaris ducit illum ad quem  
 spectat de more intonare Antiphonas ante Epi-  
 scopum, cui dicto à Choro *Alleluia*, vel *Laus tibi*  
*Domine &c.* præintonat ei primam Antiphonam,  
 non inde discedens, donec per Episcopum præ-  
 intonatio repetita fuerit ex libro sustentato per  
 Presbyterum assistentem ante eum. Antiphona  
 præintonata Episcopus perstat donec inchoatus  
 sit psalmus & tunc sedit sumpta mitra leuiori, &  
 omnes pariter sedent.

7. Psalmi decantari debent à Choro, & ab ip-  
 sismet Canonicis, aliisque de Capitulo in cantu  
 Gregoriano cum grauitate & decore, ita vt eorū  
 verba ab omnibus audiantur. Ad versum *Gloria*



*Patri*, Episcopus cum mitra, & alii nudo capite se inclinant prout repetiuntur.

8. Reliquæ Antiphonæ eodem modo per eundem deputatum præintonari debent hoc ordine, secunda primo Diacono; tertia Presbytero Assistenti, quarta digniori Canonicorum in choro, quinta secundo Diacono assistenti à sinistris Episcopi.

9. Expletâ Psalmorum & Antiphonarum decantatione ducitur per Cæremoniarium is cui ex consuetudine Ecclesiæ capitulum cantare conuenit in habitu suo ordinario in quo reperitur ad locum ubi cantari solet Epistola in Missa, qui tenens sibi met librum cantabit Capitulum ad quod Episcopus cum mitra & reliqui omnes nudo capite surgunt, & responso per chorum *Deo gratias*, alius præintonat Episcopo statim cum mitra Hymnum, & Episcopus statim post præintonationem, deposita mitra repetit, quem Chorus prolequitur.

10. Si fuerint Hymni *Veni creator spiritus*, aut *Aue maris stella* omnibus genuflectentibus ipse quoque statim post intonationem genuflectit in loco suo super puluino aut genuflexo, & finito primo versu surgit, & stat sine mitra quouque perficiatur Hymnus cum suo versiculo & Responsorio atque intonaueit Antiphonam ad *Magnificat* sibi præintonatam, tum sedens accipit mitram, imponit eam in thuribulum allatum per thuribulum, Presbytero Assistente cochlear & nauiculam porrigente.

11. Interim duo Acolythi præcedunt ad Altare eleuantes hinc inde anteriorem partem superioris tobaleæ, seu veli super Altare positi, illamque conduplicant vsque ad medium.

12. Dum chorus incipit canticum *Magnificat* surgit Episcopus cum mitra & facto sibi signo



Tit. XVIII.

& alii nudo capite

in modo per eun-

dem hoc ordine,

Presbytero Al-

tonicorum in cho-

ra assistenti à sinistris

antiphonarum de-

moniarum is cui

capitulum cantare

est in quo reperit-

ur Pistola in Missa,

habebit Capitulum

& reliqui omnes

inchoant per chorum

Episcopo stanti

Episcopus statim post

ea repetit, quem

creator spiritus, aut

lectentibus ipse

in genuflectit in

flexorio, & fini-

mitra quousque

in baculo & Re-

Antiphonam ad

quem sedens acci-

pitulum altarum

assistente cochlear

cedunt ad Altar-

um partem supe-

riore positi, illam-

um.

cum Magnificat

facto sibi signo

ccii. 10

et tunc à fronte ad pectus, acceptoque sinistra  
manu baculo, medius inter Diaconos assistentes  
pergit ad Altare, eumque sequuntur Presbyter  
assistens & ministri de Baculo & mitra. Ante su-  
perum gradum Altaris depositis baculo & mitra  
Cruci facit reverentiam, ascendit ad Altaris me-  
dium, eoque osculato capit de manibus Presby-  
teri Assistentis thuribulum thurificat Altare vt  
in initio Missæ nihil dicens.

13. Thurificato Altari, Episcopus reddit thur-  
ibulum Presbytero Assistenti, recipit mitram, &  
facta Cruci reverentia in medio Altaris, recep-  
toque baculo redit ad sedem suam, vbi stans thur-  
ificatur ab eodem Presbytero, nullam ei exhibens  
reverentiam, sed post thurificationem facit  
signum Crucis super eum, & deposita tunc  
mitra permanet stans cum baculo vsque ad fi-  
nem Cantici inclinans se ad versum *Gloria Patri*  
interim is qui Antiphonas præintonavit, thurifi-  
cat primò Presbyterum assistentem, deinde Dia-  
conos Assistentes, mox Canonicos & alios.

14. Finito Cantico *Magnificat* Episcopus de-  
ponit baculum & sedens recipit mitram, Interim  
Cæremoniarius ducit duos Ceroferarios cum  
candelabris & cereis accensis ad Episcopum,  
stantes ante eum hinc inde versa ad eum facie.  
Episcopus verò finita antiphona, deposita mi-  
tra surgit, & stans versus Altare ex libro per As-  
sistentem sustentato cantat *Dominus vobiscum* &  
orationem, vel plures si sint dicenda, iisque fini-  
tis Cæremoniarius cum Ceroferariis redit ad Al-  
tare, vbi in suo loco reponunt candelabra.

15. Denique responso *Deo gratias* per chorum  
aut organum Episcopus mitra reassumpta stans  
in sua sede, si inde à populo commodè videri po-  
test, sin minus, sumpto baculo accedit ad Altare  
& facta ibidem profunda reverentia cum mitra  
dat benedictionem solennem. Aa 3 16. Dag



16. Data benedictione ab Episcopo, factaque reuerentia ad Altare & resumpto baculo, redit ad sedem suam, si est ad Altare, vel ad faldistorium, ubi adiuantibus Diaconis assistentibus exiit suis paramentis, facta breuioratione ab Episcopo super genu flexorio ante Altare, Canonici comitantur eum saltem extra portam Ecclesie, organo interim hilari modulatione continuo perfonante.

17. Si Episcopus Missam non celebrabit sequenti die, aut eodem die non celebrauerit, non in sua sede, sed in Sacristia, aut alio ad id preparato loco induetur, ibique omnibus paramentis prout supra indutus ministrante Thuriferario thuribulum & Presbytero assistente cochlear & nauiculam thuris, imponet ac benedicetibus, Deinde surgens facta reuerentia Cruci ibi super Altari ex stenti, procedit cum baculo pastoralis in manu sinistra, parte curua baculi ad populum versa ac dexteram benedicens medius inter Diaconos assistentes præcedente Presbytero assistente cum aliis Canonicis & duobus Ceroferariis, ac inter eos aliquo Crucem portante, & ante omnes Thuriferario, subsequentibus vero cum aliis suis ministris seu Capellanis, & cum peruenit ante Altare deposito ibi baculo cum mitra caput illi profundè inclinatur & genu flexus super puluino, deposita mitra paululum oratur, aliis præter Assistentes, Cæremoniario & ministros de baculo & mitra seruientes, statim recedentibus ad loca sua; mox surgens, recepta mitra & baculo facit Altari reuerentiam caput inclinando, & ducente Cæremoniario accedit eum assistentibus ad sedem suam; ibique reddito baculo paululum sedet & pergit in Vesperis ut alias.